

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsak četrtek.
Cena: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četr-
letno Din 8.—, inozemstvo
Din 64.—

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5
Telefon Interurban 115

Cena inseratov: cela
stran Din 1400.—, pol stra-
ni Din 700.—, četrst stran
Din 350.—. Mali oglasi be-
seda Din 1.—, stalnim popust

Dr. Jos. Hohnjec:

O „Slov. Gospodariu“. Spomin — opomin.

Božidar Raič, znani slovenski rodoljub in narodni buditelj, je v svoji knjižici »K. Havliček Borovský, životopis in politični nazori« l. 1869. zapisal te-le besede: »Kamo sreče za nas Slovence, ako bi dotle dognali, da bi ne kakor na Češkem vsak kmet prebiral politični časnik slovenski, ki razpravlja dnevna vprašanja, nego vsaj vsaka vas in občina.« Danes smo — hvala Bogu — »dotle dognali«, da prebira slovenske časnike ne samo vsaka vas in občina, marveč skoro vsak kmet in delavec. Na tem ima za štajerske Slovence največje zasluge list, ki je začel izhajati dve leti prej, nego je Božidar Raič izrazil svojo željo, vzniklo iz rodoljubnega srca. To je »Slovenski Gospodar«.

NAŠ LIST — NAŠA MOČ.

Prve besede, ki jih je glasilo štajerskih Slovencev izpregovorilo slovenskemu ljudstvu v svoji prvi številki 16. januarja 1867, so bile te-le: »Kdor se noče učiti, ostane nevednež. Nevednost pa je za človeka velika nesreča. To še posebej dokazovati menda ni treba, saj vsak dan vidimo, v ktere stiske in sitnobe spravi nevednost človeka. Kdor več zna, več velja in si lažje pomaga. «Slovenski Gospodar» si bode prizadeval podučiti naše ljudstvo v domači lahko razumljivi besedi o raznih gospodarskih, pa tudi v političnih in narodnih stvareh. Od številke do številke je pozival ljudstvo k čitanju. V 10. svoji številki 1. junija 1867 je tako-le vabil: »Naj se bere «Slovenski Gospodar» po nedeljah v vsaki količiki ukaželjni hiši, in ukaželjna naj bo vsaka hiša«.

Ukaželjnost v slovenskem ljudstvu je rasla in z njo krog »Gospodarjevih« naročnikov in čitateljev. Proti koncu 13. tečaja 4. decembra 1879 je mogel naš list z zadovoljstvom ugotoviti: »Prvi urednik dr. Prelog je zapustil 580 naročnikov, drugi velečast, g. dr. Ulaga 1245, in sedaj smo dospeli do 2000. Oznani in inseratov ni bilo skoro nič, sedaj jih imamo vedno dovolj. To nam je dokaz, da list prodira med ljudstvo, da pridobiva vedno več veljave. Prepričali smo se, tega najbolj pri volitvah. Štajerski Slovenci zmagali smo v kmetijskih skupinah povsod, letos celo v mariborskem okraju ter v osebi barona Goedeln državnemu zboru prvo-krat slovenskega poslanca dali za podpredsednika. Brez »Slovenskega Gospodarja« bi to bržkone bilo nemogoče. Zadnje dni smo Slovenci zasedli slednjo trdnjavo nemškutarsko — mariborski okrajni zastop«.

»SLOV. GOSPODAR« — NA VIŠKU.

To poraščanje našega lista se je vršilo v hitrejšem tempu pod uredništvom dr. Antona Korošca. Koncem l. 1902 se je list mogel ponositi s številom 6000 naročnikov, ob svojem petdesetletnem jubileju pa je mogel 11. januarja 1917 s hvaležno radostjo vzkliti: »Hvala slovenskemu ljudstvu, ki nas je tako rado sprejemalo tedni za tednom ter nas ogrevalo s svojo ljubeznijo. V nad 30.000 iztisih izhajamo. Vemo, da ne govorimo več praznim stenam, ampak — ljudskim množicam. Ni več poštene slovenske hiše na Štajerskem, kamor bi ne zahajal naš list. In kar nas posebno povzdiguje in za kar smo izredno hvaležni, povsod nas sprejemajo z veseljem in ljubeznijo. Toda tudi nam naj bo dovoljeno danes izpovedati pred celim svetom, da smo z neizmerno ljubeznijo slovenskemu ljudstvu podajali to, kar smo imeli. Ljubezen se nam vrača z ljubeznijo«.

NOVA OBLIKA — PREJSNJA NAČELA!

Z nastopom 62. letnika se »Slovenski Gospodar« predstavlja čitateljem po njihovi želji v spremenjeni, in to manjši obliki, pa v nezmanjšanem obsegu. V prilično dolgem času njegovega življenja se je, kakor je pred vstopom v 40. letnik 28. decembra 1905 ugotovil, »oblika lista spreminjala v gotovih presledkih; in naše politično življenje na Slovenskem štajerju, kako polno sprememb in predru- gačb je bilo v tem času! Da, mnogokaj okoli »Slov. Gosp.« se je spremenilo od njegovega rojstva sem, toda nekaj je ostalo nespremenjeno, ostalo je trdno in nepremakljivo kakor skala v sredini morskih valov: Svojih načelnih nazorov, svojega programa »Slov. Gospodar« nikdar ni spremenil!«

Kar se dostaja programa in načelnih nazorov, jih je »Slov. Gospodar« še pod uredništvom dr. Preloga 8. junija 1871 opredelil na sledeči način: »Slov. Gospodar« bo v primernih spisih obravnaval vse, kar je slovenskemu ljudstvu vedeti potreba, bodisi v političnih ali narodnih ali v javno življenje segajočih cerkvenih in gospodarskih stvareh. V vsem tem mu bode ravnilo: večna resnica kristjansko-katoliškega nauka in svoboda svete Cerkve; zavezni (federativni) preustroj Slovencev v edno administrativno (upravno in politično telo.« Temu programu, ki je zalet iz duše našega ljudstva, je »Slov. Gospodar« ostal neomajno zvest do današnjega dne ter bo ostal tudi v bodoče. Zato je tudi slovensko ljudstvo njemu ohranilo zvestobo.

NAŠE DOLŽNOSTI DO KRŠČANSKEGA ČASOPISJA.

O dolžnostih krščanskega ljudstva do krščanskega tiska je papež Pij X. početkom l. 1909 nekemu pisatelju izjavil te-le pomenljive besede: »Da, da, tisk! Še vedno se ne razumeva njegov pomen. Ne verniki in ne duhovniki se ne pečajo s tem, kakor bi bilo potrebno. Stare ljudi čujemo večkrat govoriti, da so časniki nov pojav ter da so se prej duše ravnotako rešile brez časnikov. Da, prej! Toda ne pomisli se v najmanj slučajih, da strup slabih časnikov prej ni bil tako razširjen kot sedaj ter da vsled tega tudi protistrup, to je dobri časniki, prej ni bil tako potreben. Živimo v drugem času nego prej in obžalovanja vredno dejstvo je, da se krščansko ljudstvo danes z brezbožnimi časniki vara in zastruplja. Zastonj, tako je končal sv. Oče, »zidate cerkve, obhajate misijone, gradite šole. Vsa vaša dobra dela bodo uničena, vsi vaši napori so zaman, ako ne umete istočasno uporabljati obrambnega in napadalnega orožja katoliških časnikov.«

Kako je s temi besedami sv. Oče pravo zadel, dokazuje sam nekdanji francoski ministrski predsednik Combes, pod kojim je v l. 1902—1905 na Francoskem bilo dovršeno delo razkristjanjenja šole in izvedena ločitev države od cerkve. Combes je namreč v dunajskem listu »Neue Freie Presse« o protikrščanskih francoskih časnikih in njihovem vplivu na ljudstvo izrazil to-le sodbo: »Brez pomisleka lahko trdim, da so radikalni in socialistični časopisi odtrgali od katoliške Cerkve dve tretjini, morda celo tri četrtine vernikov.«

To se dogaja tudi v drugih narodih. Dogodilo bi se tudi v slovenskem narodu, ako se ne bodo vsi krogi našega ljudstva z njihovimi voditelji vred zavedali velikega pomena katoliških časnikov ter jih podpirali z vsemi dovoljenimi sredstvi. Zoper razdirajočo in razdejavajočo povodenj protikrščanskega časopisja je treba postaviti trden jez časnikov, ki odkrito in odločno branijo pravilna krščanska in narodna načela. Takšen jez je bil ter tudi bo »Slov. Gospodar«!

NAROČNIKOM IN ČITATELJEM!

S to številko se je predstavil »Slovenski Gospodar« cenjenim naročnikom in čitateljem v novi obliki, ki bo gotovo vsem pogodu. Naročniki in čitatelji, na delo, da bo »Slov. Gospodar« v vsaki krščanski hiši!